

Також у Кодексі України з процедур банкрутства абсолютно не піднімають гострі питання, які виникли у площині реалізації відновлення платоспроможності підприємств, що опинилися у окупованому Криму та на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей. Щодо окремих великих підприємств було прийнято кроки в межах інших нормативно-правових актів, однак єдиний підхід у вирішенні цього питання відсутній.

В цілому зазначимо, що прийняття Кодексу України з процедур банкрутства виконує важливу функцію – зміну філософії розгляду питання порушення справи про банкрутства як негативного явища (що сформувалось переважно діючою практикою банкрутства великих підприємств як спроби уникнути виконання зобов'язань) на концепцію раннього виявлення ознак неплатоспроможності та своєчасного реагування з метою збереження суб'єкта господарювання як структурної одиниці національної економіки, роботодавця, платника податків. Такий підхід відповідає принципам функціонування інституту банкрутства у країнах з розвинутою економікою, імплементація яких у вітчизняну практику сприятиме забезпеченню економічної безпеки національної економіки, захисту економічних інтересів малого та середнього бізнесу, підвищенню інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств з боку внутрішніх та зовнішніх інвесторів.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВНЕСЕННЯ ПЛАТЕЖІВ ПРИ ВИКОРИСТАННІ НАДР

*Голованчук Вікторія Петрівна,
здобувач вищої освіти СО «Магістр» юридичного факультету
Хмельницького університету управління та права*

Прагнення України досягти якісно сучасного рівня економічного та соціального розвитку зумовлює необхідність створення умов для ефективного, раціонального та доцільного використання природних ресурсів, зокрема надр,

адже для досягнення успіху сталого надрокористування та формування самодостатнього мінерально-сировинного комплексу, запорукою залишається якісне ефективне публічне адміністрування та ефективне та правильне нормативно-правове забезпечення, що суворо контролюється державними органами з використанням і охороною надр.

Надра є об'єктом права власності Українського народу, тому виникає необхідність якісного правового регулювання відносин у сфері надрокористування в частині забезпечення ефективного їх використання та своєчасного внесення платежів за користування ними.

Кодексом України про надра¹⁵⁵ (ст.28) закріплене положення, що користування надрами є платним. Плата справляється за користування надрами в межах території України, її континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони у вигляді: плати за користування надрами для видобування корисних копалин; плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин. За видачу спеціальних дозволів на користування надрами справляється відповідний збір¹⁵⁶. До 2011 року у сфері використання надр діяли: плата за користування надрами та збір за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету.¹⁵⁷

Підприємства, що займаються видобутком корисних копалин, сплачують такі категорії податків, зборів та інших платежів¹⁵⁸: Так, розмір плати за надання спеціальних дозволів на користування надрами визначається за результатами аукціону. У разі надання дозволу без проведення аукціону справляється збір, який розраховується, виходячи з початкової ціни продажу такого дозволу на аукціоні.

Рентна плата у сфері надрокористування є одним із найбільш важливих

¹⁵⁵ Кодекс України про надра від 27.07.1994 р. № 132/94-ВР . Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80>

¹⁵⁶ Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами: постанова Кабінету міністрів України від 30.05.2011р. №615-2011-п. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-%D0%BF>

¹⁵⁷ Податковий кодекс України. *Голос України*. 2010. 4 грудня. №229-230.

¹⁵⁸ Зубенко В.В. Впровадження Ініціативи прозорості видобувних галузей в Україні: Практичний посібник / [Під заг. ред. В. В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження». К., 2016. 64 с.

платежів та має дві складові - рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин та рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Платниками рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, є юридичні та фізичні особи, які використовують надра у межах території України з метою зберігання природного газу, винних виробів, вирощування рослин тощо. Ставки рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, встановлюються залежно від корисних властивостей надр і ступеня екологічної безпеки під час їх використання. Платниками рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин є громадяни України, іноземці та особи без громадянства, зареєстровані як підприємці, які набули права користування надрами. Ставки рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин устанавлюються у відсотках від вартості товарної продукції гірничого підприємства - видобутої корисної копалини (мінеральної сировини).

З 1 січня 2019 року не оподатковують рентною платою урановмісні корисні копалини, видобуті на стадії геологічного вивчення на підставі спеціальних дозволів, отриманих після 1 січня 2018 року. Водночас збільшилися ставки рентної плати за користування надрами для видобування нафти з покладів, які повністю або частково залягають на глибині до 5000 м, ставки підвищено з 29% до 31%, з покладів, які повністю залягають на глибині понад 5000 м, - з 14% до 16%. Рентну плату за видобуток конденсату зменшено: для покладів на глибині до 5000 м - з 45 % до 31 %, а з покладів, які повністю залягають на глибині понад 5000 м, - з 21% до 16%. Протягом усього 2019 року до ставки рентної плати за користування надрами для видобування залізної руди застосовується коефіцієнт 1,1.

Також з 1 січня 2019 року 5% рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення (крім рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та

газового конденсату) зараховується до бюджетів місцевого самоврядування за місцем видобутку відповідних корисних копалин. У 2018 році рентна плата зараховувалася у пропорціях: 25% – до обласних бюджетів, 75% – до державного бюджету.

Відповідно до положень Бюджетного кодексу України¹⁵⁹ плата за користування надрами зараховується до державного і місцевих бюджетів. При цьому на відміну від плати за користування надрами для видобутку інших корисних копалин, кошти від плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату в повному обсязі зараховуються до загального фонду державного бюджету України.

У 2019 році змінено доходи загального фонду Державного бюджету України від рентної плати для видобування корисних копалин загальнодержавного значення, крім вуглеводнів (п. 5 частини 2 ст. 29 Бюджетного кодексу), зменшено до 70 % частки такої рентної плати. Доходи загального фонду бюджету Автономної Республіки Крим, обласних бюджетів від Рентної плати для видобування корисних копалин загальнодержавного значення, крім вуглеводнів (п. 4 частини 1 ст. 66 Бюджетного кодексу), збережено у попередньому розмірі - 25 % рентної плати.

Бюджетним кодексом України встановлено зарахування 5 % частки рентної плати для видобування корисних копалин загальнодержавного значення, крім вуглеводнів, до доходів загального фонду бюджетів: міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, міст Києва та Севастополя, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад (п. 4 частини 1 ст. 64 Бюджетного кодексу); міст районного значення, сільських, селищних бюджетів (п. 3 частини 1 ст. 69 Бюджетного кодексу).

Плата за користування надрами в Україні носить диференційований характер, але лише за видами корисних копалин. Відповідно рентну плату за

¹⁵⁹ Бюджетний кодекс України від 8.07.2010 р. № 2456-VI. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

користування надрами можна вважати найбільш важливим і значимим природно-ресурсним платежем, так як його питома вага в структурі надходжень зборів за спеціальне використання природних ресурсів є найвищою.

ПРАВОВІ ПИТАННЯ ІНТЕГРАЦІЇ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ЄДИНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ПРОСТІР

*Деркач Елла Михайлівна,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права Донецького національного
університету імені Василя Стуса*

Наразі міжнародне транспортне співтовариство поставлено перед фактом вирішення стратегічного завдання: вироблення нового формату співпраці, спрямованого на об'єднання існуючих транспортних мереж Європи та Азії в загальну інтегровану транспортну систему. Міжнародна інтегрованість і стійкість національних транспортних систем є пріоритетами в процесі становлення спільного ринку транспортних послуг і єдиного транспортного простору.

Європейська інтеграція є одним з основних пріоритетів української державної політики. Україна, яка перебуває в безпосередній близькості від країн Євросоюзу, має значний транзитний потенціал і зацікавлена в максимальному використанні можливостей з розвитку ринку транспортних послуг, а також створення транзитного транспортного мосту, що об'єднує країни Європи, Азії та Сходу. Наразі через територію України проходить ряд міжнародних транспортних коридорів: Пан'європейські транспортні коридори № 3, 5, 7, 9; коридори Організації співробітництва залізниць (ОСЗ) № 3, 4, 5, 7, 8, 10; Транс'європейська транспортна мережа (TEN-T), коридор Європа - Кавказ - Азія (ТРАСЕКА).

Відповідно до Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від